

[Morten Lange.]

ringe tror jeg ikke engang man i udvalget ville have fortolket finansministeriets indstilling.

Det er altså et udpræget finansministerielt resultat, vi er kommet frem til, og det må være til stor sorg for en radikal undervisningsminister; han har jo store traditioner at leve op til på dette område. Man erindrer, at det eneste virkelige tigerspring, der i Danmark er gjort på dette område, var det, den tidligere minister Jørgen Jørgensen foretog, da han i 1961 satte uddannelsesfonden op fra 18 mill. kr. til 71 mill. kr., en ganske betydelig udvikling for en fond. Det var en udvikling af den type, man vel i virkeligheden havde ventet gentaget i kølvandet af von Eyben-betænkningen, som var længe ventet og længe plaget for, men som, da den endelig kom, aldeles ikke var tilfredsstillende. Hvis man imidlertid, da den kom, skulle have skrevet kroner og øre på den, havde selv ikke de mest pessimistiske modtagere af den skrevet de beløb, som står i lovforslaget i dag.

I øvrigt må jeg om selve ministerens lovforslag, der fremstår som et forslag til en rammelov, sige, at det ikke leverer meget stof til spørgsmålet om støttens værdi, dens størrelse; det må man finde i bemærkningerne. Alligevel forekommer det mig, at lovforslaget indeholder en meget uheldig udvikling i det spørgsmål, som har været diskuteret her indtil det ulidelige, nemlig forholdet mellem lån og stipendier. Nu er der nok ikke nogen proportion mellem disse ting i lovforslaget, og man kan jo håbe, at der kommer fornuftige administratorer, der vil behandle loven på bedste vis. Men hvad angår lånene, må man erindre sig, at der er sket en ganske betydelig skærpelse i forhold til den lov, som er gældende nu. I den har vi noget, som nu hedder lån 0 — det lyder meget deprimerende. Det betyder, at det var nogle efter omstændighederne fornuftige lån, når det endelig skulle være lån; de var rente- og afdragsfri i studietiden og rentefri i afdragstiden, altså i virkeligheden lån, som har en ganske betydelig stipendieandel i sig, hvis man regner deres pengeværdi ud. Det erstattes nu med lån, som i bedste tilfælde skal være rentebærende fra studietidens afslutning og i ringeste tilfælde være rentebærende også i studietiden. Når vi nu

skal til at bedømme den ramme, som ministeren i bemærkningerne stiller til rådighed for den samlede økonomiske støtte, må vi altså bemærke, at med de nye låneordninger er pengene i kroner og øre mindre værd end de penge, der var tale om i den gamle ordning, så sammenligningen vil formodentlig vise, at når lånepartens værdi udregnes, har ministeren med de nye rammer, hvis han anvender lånebestemmelserne omtrent, som de anvendes nu, i virkeligheden skåret ned på de midler, der skulle være til rådighed for denne fond, i modsætning til, som han antyder det i bemærkningerne, at den tænkes forøget med ca. 21 mill. kr. Dette beløb forsvinder, når man regner ud, hvad pengene er værd.

Jeg synes i det hele taget, at disse låneordninger er forkastelige, de slører uddannelsesstøtten på forskellig vis. Jeg synes især, det er uheldigt, at man i stigende grad har presset de studerende over til en statsgaranteret lånfinansiering på det private marked til en endnu højere rente. Jeg kan ikke se bedre, end at den fornuftige og forsvarelige økonomiske løsning — selv inden for rammer, som en finansminister i denne regering skulle kunne leve med — ville være at samle de lånebeløb og stipendiebeløb, lovforslaget opererer med, og de statsgaranterede banklån, der forudsættes, i en simpel stipendiepulje under ungdommens uddannelsesfond — eller „ungdommens uddannelsesstøtte“, som den måske skal hedde nu. Det ville være en realistisk måde at give de studerende støtte på.

Man kan diskutere summen. Jeg mener faktisk, at de tal, jeg her har nævnt, er særdeles beskedne. Hvis man tager et vue over, hvor meget staten egentlig dækker af, hvad det koster for de unge under uddannelse at holde sig nogenlunde skikkelig i live, ja, så vil man opdage ved studium af det andet forslag — som jeg i øvrigt ikke skal komme nærmere ind på, for det hører ikke rigtig hjemme i denne verden — at det beløb, som bruges til leveudgifter af den ene eller anden art, formodentlig ligger et eller andet sted mellem 4 og 6 milliarder kr.; det er svært at beregne, men det er størrelsesordenen. Det vil med andre ord sige, at det, staten i sin godhed og visdom stiller til rådighed som stipendier og lån, selv hvis vi tager statsgaranterede banklån